

Posudek disertační práce

Filip Strych: Britský kolonialismus v Gambii v první polovině 19. století, 139 stran.

Předložený text pojednává o vývoji britských aktivit v africké Gambii od počátků do zřízení vlastní správy v roce 1843. Takového časové vymezení je logické a správně. Avšak pokud jde o kvalitu a vědecký přínos práce, bohužel má některé značné, ba zásadní nedostatky. Ty vykazují koncepte i struktura, diskutabilní je využití pramenů i rozsah a povaha využití odborné literatury, v podstatě chybí zasazení do širšího kontextu koloniálních aktivit Evropanů v západní Africe, v textu zůstaly věcné chyby, nedostatky v používání pojmů, slovesná úroveň textu není dobrá.

Pokud jde o koncepci, práce de facto nepojednává o britské politice v Gambii resp. západní Africe, ale pouze o povaze britské přítomnosti v této oblasti. Postrádám analýzu informací o postoji londýnských institucí – ministerstva kolonií, ministerstva zahraničí nebo ministerstva obchodu. Jde o poněkud jednostranný úhel pohledu, což dokládá skutečnost, že v práci jsou v naprosté většině použity pouze zprávy z Gambie a nikoli instrukce a pokyny z Londýna.

Struktura textu je nevyvážená. Zatímco na počátku práce je možná až příliš velká pozornost věnována vývoji v 17. století, o britských aktivitách na přelomu 18. a 19. století se čtenář nedoví téměř nic. Také poslední třetina práce je koncipována neadekvátně. Je až zarážející, že obchodu, který měl pro britskou koloniální politiku téměř vždy zásadní a určující význam, je věnováno jen několik málo stran, zatímco několik desítek stran autor věnuje popisu válek s místními kmeny, jehož zařazení v takovémto rozsahu považuji za poněkud diskutabilní.

Pokud jde o zkoumání a využití nevydaných pramenů, vznikají závažné pochybnosti. Autor uvádí, že v The National Archives v londýnském Kew pracoval s fondy Colonial Office a Foreign Office, ale zůstává otázkou, jak vlastně pracoval s fondem Foreign Office, když z něj v textu vůbec necituje a dokonce ho v bibliografii ani neuvádí. Jestliže autor bádá ve Velké Británii, je s podivem, že ani v jednom případě nepracoval s pozůstalostí (Personal Papers) některé z osobností, jenž měla na vývoj zkoumané problematiky vliv. Zcela specifickou záležitostí pak představuje autorovo údajné bádání v Public Record Office v gambijském Banjulu. Velmi pečlivě jsem prostudoval celý text a našel jsem jeden jediný odkaz na tento archiv na straně 37, což vyvolává mé závažné pochybnosti o autorově bádání v archivu v Gambii.

Připojená bibliografie obsahuje na doktorskou disertaci velmi malý počet titulů. Tato skutečnost je omluvitelná, pokud jde o vlastní Gambii, již věnovalo pozornost patrně malé množství odborníků. Zcela jistě to však neplatí o literatuře k širšímu okruhu problémů týkajících se obecně západní Afriky i některých zdejších koloniálních držav (Sierra Leone, Senegambie, Zlaté pobřeží aj.).

Jádro předložené práce není příliš rozsáhlé (str. 30–118), okruh děl, z něhož autor hlavně čerpá poznatky, je vsutku velmi úzký. Naprosto evidentní je jeho závislost na starší práci Johna Milтона Graye *A History of Gambia* (London 1940), přes 20 % poznámek (77 ze 372) odkazuje na tuto monografii, z dalších titulů se autor opírá o práce Florence Mahoneyové, Harryho Gaileya a autorské dvojice Arnolda Hughese a Davida Perfecta. Ostatní v bibliografii uvedená literatura je citována jen málo. Z tohoto zjištění je možno vyvodit závěr, že autor text fabrikoval jen na základě několika málo titulů.

Pokud jde o obecné a dílčí nedostatky, výklad je místy zmatený (např. s. 58). V textu jsou používány nepřeložené tituly a hodnosti

(Governor, Earl, Viscount, Lieut. Colonel), některé historické termíny jsou použity neadekvátně (např. kolón), jména jsou ponechána v anglicizované podobě (Ernest John de Biron, s. 26), Blücher nebyl Wellingtonův generál, ale pruský generál polní maršál (s. 39). Sotva lze souhlasit s tezí, že v roce 1823 hrozila válka Británie s Francií (s. 83). Upřímně řečeno, osm let po Waterloo nemohla Francie pomýšlet na válku se žádnou velmocí. Autor by patrně měl vysvětlit pojmy jako je termín „insolvenční obchodník“ (s. 59).

Formální stránka textu má místy značně nedostatečnou úroveň. Zcela nechápu, proč autor použil pro názvy kapitol modrou barvu. Při odkazování na zdroje autor nerespektuje závazná pravidla Katedry historických věd ZČU, která vycházejí z obecné normy. V textu zůstalo množství neopravených překlepů, ve slovech chybí písmena, na straně 50 je nedokončená věta. Objevují se četně chyby i kolísání v citacích (chybějící místo vydání, uvádění/neuvádění vydavatelství, chybějící paginace nevydaných dokumentů, někdy jsou citace v kurzívě, jindy nikoli). Jinými slovy, na mnoha místech bohužel nalezneme důkazy toho, že autor nezná nebo nerespektuje základní pravidla historikova řemesla. V textu zůstaly neopravené hrubé pravopisné chyby (s. 18, 24, 54, 61, 105).

Všechny shora uvedené kritické připomínky mne dovedly k závěru, že předložený text bohužel v mnoha ohledech neodpovídá nárokům kladeným na disertace, proto nepochybně není vhodným podkladem k obhajobě.

V Hostivici, 2. listopadu 2016

Prof. PhDr. Aleš Skřivan, CSc.

Ústav světových dějin FFUK

Katedra historických věd ZČU